

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OPOSORU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”

Beneficiar: Academia Română

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Sesiunea științifică : *Egalitate de șanse în spațiul cultural european*

ÎNVĂȚÂND DE LA VERNACULAR. LECȚIA PORTUGHEZĂ

Proiect cercetare postdoctorală: *PATRIMONIU ȘI PEISAJ RURAL. STRATEGII DE PROMOVARE ȘI INTEGRARE*

Cercetător postdoctorat: **Dr. Arh. Mihaela Hărmănescu¹**

Coordonator științific: **Dna. Acad. Dr. Sabina Ispas**

CONȚINUT PROIECT:

I. PRIMA PARTE

I.1. Introducere/ Justificare:

Cum 40% de locuitori ai țării trăiesc în mediul rural, așezarea rurală joacă un rol fundamental în cadrul peisajului contemporan, fiind necesar a construi o lume care vrea sa-si gaseasca reperele, echilibrul si siguranta, o lume care va gasi in patrimoniul rural instrumentele, ideile si cunostintele in aceasta cautare, dar si inspiratia pentru noi modernizari.

The European Commission regards ‘rural areas’ as a spatial phenomenon – rurality – that extends across regions, landscapes, natural areas, agricultural land, villages and other larger urban centers, pockets of industrialization and regional centers. It encompasses a diverse and complex economic and social fabric. It is the home of a great wealth of natural and cultural resources and traditions. It is becoming more important as a place for relaxation and leisure activities. This definition illustrates the breadth of the issue, but is not useful from an analytical point of view.

Evaluarea peisajului rural contemporan. Situația României²:

Erodarea masivă a tradiției

„Deruralizarea” teritoriului (Gheorghiu, 2008)

Patrimoniul – peisaj rural / Patrimoniul rural – peisaj

¹ *mihaela.harmanescu@gmail.com, Facultatea de Urbanism, UAUIM, București*

² *Strategic Concept for Territorial Development Romania 2030 [no provisions concerning productive landscape]*

National Development Plan [fragmented provisions concerning natural or built heritage areas, tourist areas without specific reference at productive landscape]

Regional development plan [without any spatial provisions and no specific reference at productive landscape problematic]

County development plan [provisions concerning land use (including productive landscape) does not contain provisions in order to control urban sprawl, especially consumption of productive landscape]

Municipal/ Commune Development Plan [land use regulations but no specific recommendations/ provisions for productive landscape, compulsory provisions just for protected natural and built heritage areas, does not contain provisions in order to limit urban sprawl they are not related to financial tools designated to implement specific measures]

Handwritten signature

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSORU

ACADEMIA ROMÂNĂ

[În prezent lipsește o concentrare pe consolidarea vernacularului în reconstruirea unei relații adecvate cu teritoriul]

I.2. Literatura de specialitate – revizuire - Focusare pe abordarea teoretică - Definierea conceptelor

- Patrimoniul vernacular versus celelalte specii ale patrimoniului cultural [patrimoniul mobil și imaterial, cu precădere]
 - Patrimoniul vernacular rural și documentarea sa integrată [privită ca formă de evidențiere a valorilor culturale materiale și imateriale]
 - Patrimoniul vernacular rural ca specie particulară a patrimoniului construit cu precădere prin prisma modalităților specifice de protejare și de punere în valoare³
 - Declarația de la Rîmneța (2009) – Patrimoniul vernacular din întreaga lume se confruntă cu diferite provocări, amenințări și riscuri cauzate de mediul social, economic și politic.
 - În spatele investigației și documentării există dorința de a proteja și pune în valoare patrimoniul: ce protejăm și cum, pentru a fi fideli mesajului și semnificațiilor valorilor care fac specificul patrimoniului vernacular rural – acele caracteristici, expresie fundamentală a culturii comunităților, a relației cu zonele lor, dar în același timp și expresie a diversității culturale mondiale (Nistor, 2010).
- Literatura de specialitate, dar mai ales cea rezultată din întâlnirea experților – patrimoniul construit vernacular și cu precădere cel care se găsește într-un stoc patrimonial consistent și compact [importante resurse de patrimoniu imaterial și mobil] în unele regiuni din România, așa cum este cazul și zonei de cercetare – COMUNA BUCIUM- permite exemplificarea unei abordări manjate din perspectiva acestei dispute

- a. Conceptul de "patrimoniu vernacular"
- b. Conceptul de "arhitectură vernaculară"
- d. Așezări vernaculară [structura, morfologie] – identificarea *nucleului vernacular* prin studiu comparativ

I.3. Metode și cercetare metodologie privind arhitectura vernaculară locală:

- se adresează să identifice o sursă

Colectarea datelor

Se adresează atât literaturii de specialitate prin

- a. Definiere metode: utilizarea metodei.
- b. Definiere metodologie: utilizarea metodologiei.
- c. A identifica "arhitectură vernaculară": relații+ elemente.
- d. Practici privind protejarea patrimoniului vernacular.
- e. Cum arhitectura vernaculară răspunde la prezentele [și viitoare] nevoi.
- f. Modele logice.

I.4. Contribuția patrimoniului vernacular rural la dezvoltarea sustenabilă

Harta, instrument de bază

³ Declarația de la Rîmneța, 2009

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

- principalul instrument în procesul de cercetare, oferind un cadru propice de analiză și comparație. [inventariere, analiză]

Cercetările de geografie rurală trebuie să utilizeze concomitent hărți la diferite tipuri de scări. Utilizarea hărții a familiarizat geografii de multă vreme cu noțiunea de scară, de aceea aceștia încep studiul unui teren cu a privi scara hărții. Toate scările sunt necesare geografilor ruraliști pentru a descifra multiplele interacțiuni care se țin de la nivelul unei plante, a unei gospodării/ etc și până la nivelul unei regiuni rurale. (Ianos, 2010)

Analiza concomitentă a hărților la scări diferite.

Focusare pe metodele locale, metodologie și practici privind:

- Protejarea patrimoniului vernacular.
- Revitalizarea patrimoniului cultural
- Integrarea arhitecturii vernaculare

3. Colectare date:

- a. Documentație proiecte de cercetare [instituția gazdă implicată]
- b. Literatură de specialitate [pentru abordarea teoretică și locală]
- c. Documentație domeniu [sondaj teren] - Colecție fotografii personale pentru arhitectura vernaculară integrată în peisaj - urmând metodele de criterii
- d. Hărți [situație existentă, hărți istorie]

4. Analiză date

5. Recomandări:

- a. Motive pentru integrarea/ păstrarea arhitecturii vernaculare și a nucleului vernacular/ patrimoniu vernacular [construit] în contextul dezvoltării rurale actuale- sustenabilitate

Teritoriul comunei Bucium

Suprafață de 8467 ha

Atestat în 1587

Sate roite în jurul a șase sate vatră – Bucium, Poieni, Muntari, Bucium Sat, Izbita

Teritoriul locuit încă din antichitate de o populație ce practica mineritul aurifer [cercetare în perimetrul Buciumului Horia Ion Ciugudean]

Istoria Buciumului, povestea sa ca asezare, este strans legata de istoria exploatarii aurului din Muntii Apuseni, cunoscute inca din epoca daco-romana si continuate pina in prezent, fiind, in vremuri apuse, aproape singura activitate economica din localitate si ocupatia de baza a locuitorilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

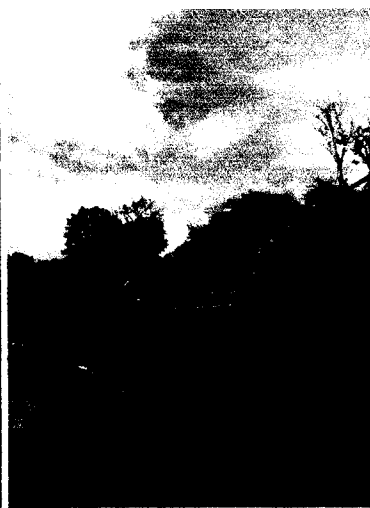
je

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale
2007-2013MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

ACADEMIA ROMÂNĂ

In prezent, cuprinde 30 de sate, adunate de-a lungul apelor și risipite pe versanții munților, în care oamenii duc o existență autarhică, bazată pe munca lor aspră, pe roadele depozitate în suri absidale, întreținute cu sfîntenie. Înșă nu mulți tineri cîșesc pe versanții de 45°, căci ei sînt plecați în lume, la un trai mai ușor, cî seniorii, femeii și bărbații în jur de 80 ani, sau chiar mai în vîrstă. Ei sînt martorii unei populații istoric recunoscută ca mandră, care a muncit din greu pe timpul exploatării miniere și care a dovedit o neabatută determinare de a-și trimite copii la studii în loc de a-și moderniza casa și existența, scutindu-și, în felul acesta, habitatul de intervenții pentru o perioadă îndelungată de timp. Din păcate, schimbările majore intervenite în stilul de viață al oamenilor din zonă, influențat de modernitate și de puternicele mișcări demografice, dar și de posibilități scăzute de castigare a propriei existențe, au făcut ca vernacularul din comuna Bucium să sufere mutații dincolo de caracterul local identitar, fiind în prezent în pericol de dispariție și odată cu el și specificul local.

Realități din mediul vernacular românesc [încă existent]:

Comuna Bucium, Valea Negrilesii, 2012, 2014 [credit: autorul]

Dilema: continuitate - discontinuitate

Evoluția a relațiilor urban- rural transformă continuu structura mediului antropic, exprimat la nivelul constitutiv al peisajului ca expresie noilor structuri (raportul dintre agricultură/ productivitate/ industrie/ servicii, în cadrul cărora devin dominante- turismul, recreerea, asigurările și serviciile financiare)

Analiza patrimoniului vernacular oferă un set de lecții utile pentru proiectarea unui *habitat* în măsură să răspundă la următoarele principii durabile:

Identificarea unor principii sustenabile fundamentale din patrimoniul vernacular și explorarea modalităților de a integra aceste principii în proiectarea responsabilă.

[1-5] Mediu *Habitatul* este un rezultat al integrării sale în mediul natural

[6-10] Socio- culturale *Habitatul* ajută la păstrarea și transferul valorilor moștenite

[11-15] Socio- economice *Habitatul* împuternicește comunități și optimizează resursele locale

UNIUNEA EUROPEANĂ

GVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

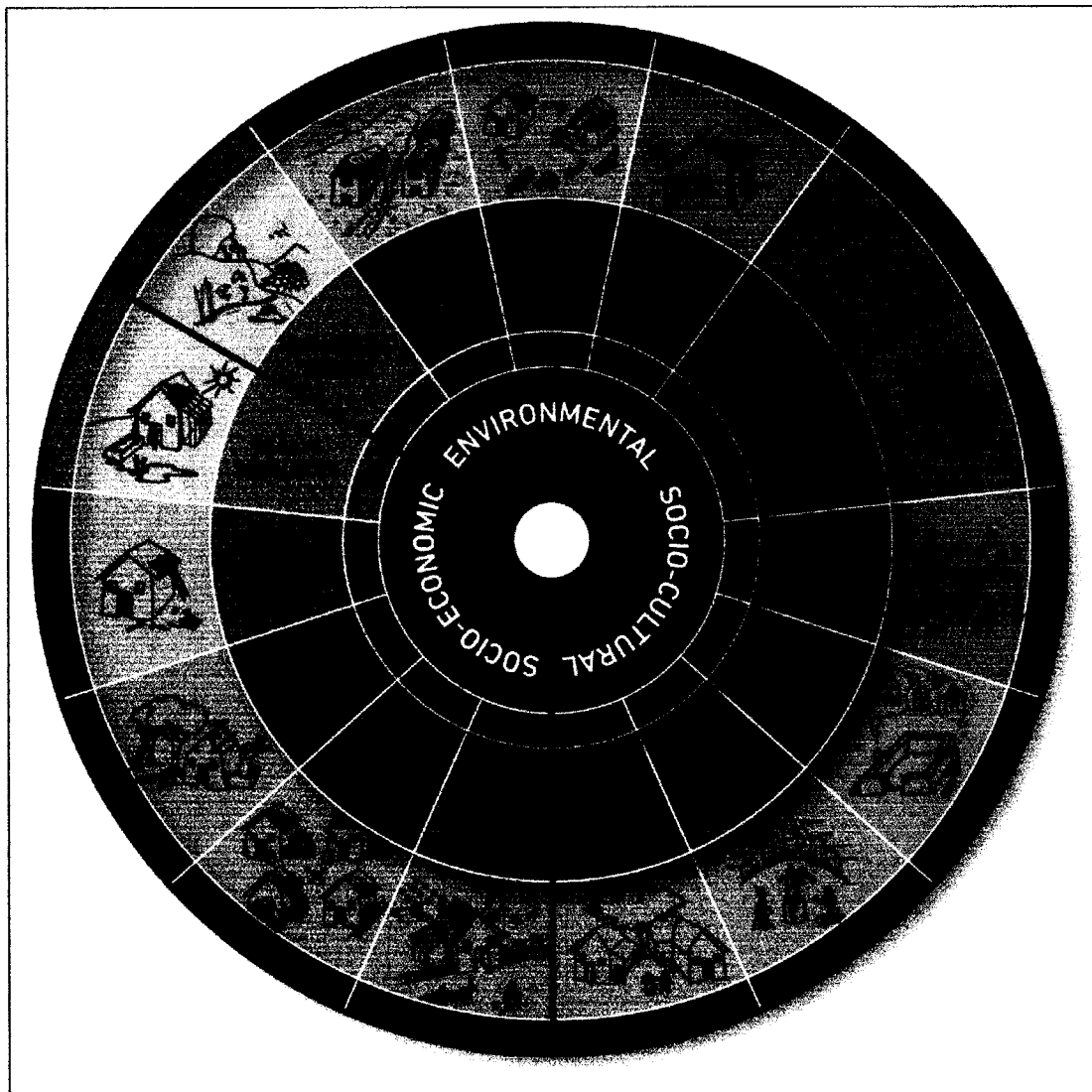

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

CIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

[sursa imaginii : Versus, 2014, pp 12]. Patrimoniul vernacular reprezintă în continuare o mare resursă sustenabilă.
Matricea identifică relațiile activităților specifice teritoriului cu vocația acestuia

ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY

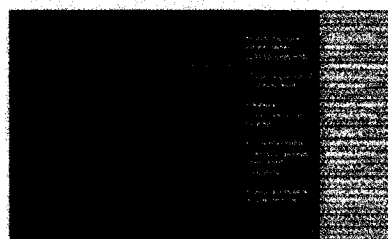
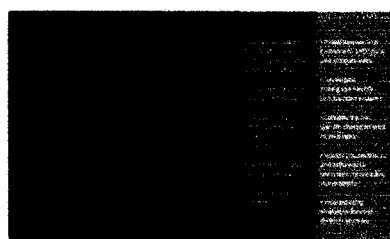
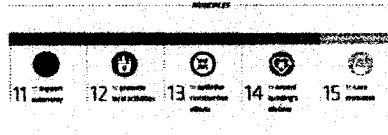
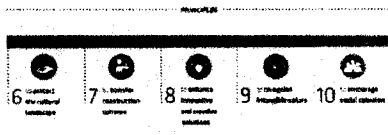
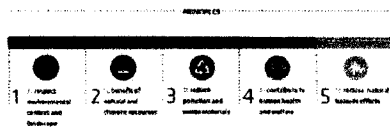
Due to the increasing scarcity of natural resources, the idea of sustainable development is becoming increasingly relevant.

SOCIO-CULTURAL SUSTAINABILITY

It focuses on the preservation of traditional values, identity, diversity, and the promotion of social and cultural development.

SOCIO-ECONOMIC SUSTAINABILITY

Due to the increasing global inequality, the idea of sustainable development is becoming increasingly relevant. It focuses on the promotion of economic growth and social justice, while taking into account the needs of future generations.

[sursa imaginilor: Versus, 2014, pp 29-31]

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

- Focusare pe abordarea teoretică - definirea conceptelor
 - a. Conceptul de "patrimoniul vernacular"
 - b. Conceptul de "arhitectură vernaculară"
 - c. "Arhitectură vernaculară locală/ autohtonă"
 - d. Așezări vernaculare [structura, morfologie] – NUCLEU VERNACULAR
 - e. Sustenabilitate
 - f. Reziliență

Prin urmare cele două concepte: sustenabilitate și reziliență sunt inseparabile pentru supraviețuirea așezărilor rurale [și umane în general] în schimbările de mediu. A răspunde la cerințele de sustenabilitate și reziliență înseamnă o consolidare în fața schimbărilor de mediu, socio-economice și socio-culturale.

Relația dintre arhitectura vernaculară și reziliență:

Paul Oliver (1997): "vernacular dwellings and buildings are related to their environmental context and available resources, they are customarily owner or community built, utilizing traditional technologies. All forms of vernacular architecture are built to meet specific needs, accommodating the values, economies and ways of living of the cultures that produce them"

Descrierea lui Oliver subliniază existența a numeroși parametri în constituirea unei culturi clădiri locale, de mai sus toate rolul de "micro-climatul" și diferite condiții de mediu.

Prin urmare, cunoștințele autohtone/ locale și cultura vernaculară devin foarte specifice și localizate și pot reprezenta răspunsurile specifice oferite de locuitori/ oameni în epoca pre-industrializare cu privire la provocările legate de mediu, socio-culturale și economice prin prelucrarea resurselor naturale disponibile pentru supraviețuirea lor.

O contribuție, în cadrul stagiului de mobilitate, în ceea ce privește „Local culture building” a fost articolul spre publicare despre cultura seismică locală în arhitectura vernaculară românească.

Articol „Cultura seismică locală în arhitectura vernaculară românească” va fi publicat în cartea "Cultura seismică locală în Arhitectura Vernaculară", editată de CRC / Balkema / Taylor & Francis. O publicație coordonată de către Escola Superior Gallaecia, în temeiul cadrului FCT (Știință și Tehnologie Fundație Portugheză) și integrate în proiectul de cercetare "SEISMIC-V: Cultura seismică vernaculară în Portugalia".

Paul

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

f.e

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

ACADEMA ROMÂNĂ

Seismic culture in Romanian vernacular architecture

Hârâmănescu, M.

Architect, PhD, Ion Mincu University of Architecture and Urban Planning, Bucharest, Romania

Georgescu, E.S.

Engineer, PhD, Director ECFR, National Institute for Research and Development in Construction, Urban Planning and Sustainable Spatial Development "URBAN INVERC"

ABSTRACT: This article investigates the relation between vernacular architecture and seismic zoning of Romania, outlining the comportment and the resistant of the vernacular constructive system at the earthquake effects.

1. Romanian seismic framework

Romanian seismicity is related to several epicentral zones, but Vrancea is the most important and have a large area of seismic effects along the NE-SW direction, covering almost 50% from the Romanian territory. It is worth mentioning the fact that the Romanian territory has a living continuity from more than 2000 years with the interference of cultures and civilizations that are also present in relation to the territory, with differences between regions (Hârâmănescu, Popa 2013) and varied relief and climate which demanded various types of specific Romanian vernacular architecture.

This relation between ethnographic and geographic setting of vernacular material structures and seismic zoning map of the Romanian territory confirm this consistency and adaptability of living in seismic condition along history. (Figure 1)

2. Romanian vernacular architecture structure system

In Romania, the main building material is wood, but different types related with the ethnographic area are used in a different combination with stone and/or earth. In high seismic zones (SE, V, center and N of Romania) vernacular architecture is build on one floor level and the constructive system consists of twigs and clay (Figure 2 (a)), but earth or 'pământ' (Figure 2 (b)). The construction on two levels occur in hill and mountain areas, less earthquake-prone areas but also near the epicenter where are also constructed entirely of wood. (Figure 3, Figure 4) The studies of vulnerability analysis from 1838 and 1977 earthquakes release that vernacular architecture has a adequate structure and demonstrate that the height, stiffness, placing of the heavy and light materials are well correlated to the inhabitants living in the seismicity zones.

Figure 1. Correlation between vernacular architecture and seismic zoning map of Romania. Effective use of local material resources, adapting the constructive system to the seismic zones. (scris de Hârâmănescu)

Figure 2. (a) Săliștea Ciucului. Figure 2. (b) Dablușca. Trăncoveanu Vernacular House in 'pământ' stone building with white patterned foundation, tiled ceiling, minimal damages from 1977 earthquake (scris de Hârâmănescu)

Figure 3. Details. Timber structures withstand earthquakes without collapse or major damage, only severed non-structural damage occur (ICCPD 1989)

3. Constructive elements and local seismic culture

These are architectural and constructive elements of the vernacular architecture that provides essential local seismic culture quality according to Georgescu (1990): (a) reduced dimensions of Romanian rural buildings and a relatively simple layout; (b) a relatively light roof, in 2-4 slopes having a structure well tight with the masonry and the walls; (c) the roof floors are built with dense beams, tightly connected with the masonry walls; (d) the height of only 1-2 levels, the upper floor being made of lighter materials (such as wood, tralic work) (Figure 6); (e) the existence of a sufficient number of elements that take the horizontal loads (columns, masonry walls, wooden walls with corner joints, brackets, etc.); (f) a relative symmetry of the buildings layout and a symmetrical distribution of the doors and windows openings; (Figure 6); (g) the presence of certain elements that provide the spatial interaction; wooden horizontal elements at corners in the ceiling walls, etc) (Figure 5); (h) the wisdom use of gable walls; (i) the rigidity specific to rural buildings made of earth and masonry that under the earthquakes with long vibration period gives by the Vrancea focus did not lead to resonance.

4. Conclusions

The main quality of Romanian vernacular architecture, due the intuitive construction methods based on the historical experience is the safe evacuation of inhabitants even in case of heavy damage of the earthquake (Georgescu, 1990). So, this proves a good behavior able to provide life safety using only local materials.

REFERENCES

Georgescu, E.S. (1990). Process aspects of the seismic protection of rural buildings in Romania. In Proceedings of Theoretical symposium on earthquake engineering, 14-20 September 1987, Technical National Committee for Earthquake Engineering Publication no. 5, Istanbul.

Hârâmănescu, M., Popa, A. (2013). A new landscape perspective-human experience through time in environmental perception. In Proceedings: Social and Behavioral Sciences 02 (2013) 385-389, Doc. ID 10164, August 2013 (IKAE)

ICCPD (1989). Village housing in Romania. Studies of traditional architecture for the reconstruction and valorization through typologies, Ion Hârâmănescu, Bucharest.

Figure 4. Vrancea. Timber structure, house typology now on the epicenter area with no damage in 1977. Village Museum, Bucharest (scris de Georgescu)

Figure 5. Details on the wall structure: timber frame and bricks (ICCPD 1989)

Figure 6. Stone and timber vernacular building. The light central wall is used for upper floor. A relative symmetry of the building layout and a symmetrical distribution of the doors and windows openings. (ICCPD 1989) (Georgescu 1997)

ACKNOWLEDGEMENTS

Special thanks are addressed to Prof. Mariana Cornea, Director of CE-ESG ESG Research Center and her team for all the support to include the paper in this book. This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/15/11.5/136977

ANALIZA VALORII CULTURALE MATERIALE - metodă ce își propune diminuarea problemelor date de dezvoltarea antropică exagerată, în condițiile menținerii sau amplificării identității rurale locale.

Prin **VALORIFICARE** se susține teoria de implementare a unei evaluări specifice și o aplicare selectivă la acele niveluri de alcătuire a modficatorului cultural din cadrul peisajului rural unde este evidența eficientă acestuia:

VALORI TRADIȚIONALE - valorile care suferă o dinamică continuă

VALORI PERENE - valori ce se amestecă în ruralul tradițional (permanente)

VALORI NOI legate de noi cerințe de interferența dinamicilor diferite a elementelor structurante a peisajului rural și care ne ancorează acum în eșantionul rural contemporan

CONCEPTUL DE VALORIFICARE A POTENȚIALULUI A PEISAJULUI RURAL [ca peisaj cultural] pune accentul pe latura tehnică a reprezentării valorificării la comportamentul peisajului rural în timp dar în același timp [identificate în cadrul studiului] prin modurile de protejare și gestionare și în **DEFINIREA EXIGENȚELOR ȘI CRITERIILOR DE VALORIFICARE** [cuantificare acestora] și tehnicilor și metodelor de evaluare a acestora.

Identificarea conceptul de valorificare se realizează prin **EVIDENȚIEREA ȘI STABILIREA CALITĂȚILOR DORITE** - respectiv a **FUNȚIUNILOR PEISAJULUI RURAL**, astfel încât acesta să fie peisaj cultural, metamorfoza către viitor, către o gestionare corectă constând în acceptarea dezvoltării culturii materiale și a cerințelor actuale.

Strategii de integrare si promovare - Rezultate așteptate:

- Îmbunătățirea recunoașterii nucleelor vernaculare / așezărilor vernaculare [habitatelor vernaculare; patrimoniu vernacular construit+ peisaj] prin conștientizarea valorilor și calităților sale, cu accent pe

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

fe

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

aspectul *patrimoniului vernacular neclasat* și asupra a ceea ce ar putea aduce în plus în ceea ce privește sustenabilitatea.

- Principii, tehnici, precum și soluții privind patrimoniul vernacular din Europa [diseminare], și adaptabilitatea lor pentru a răspunde nevoilor reale ale societăților europene în termeni de cultură, identitate, calitate și mediu.
- Protejarea biodiversității și proiecte *in situ* cu înțelegerea materialelor locale, tehnicilor tradiționale și climat
- Se propune un scenariu pe cât posibil minimal la nivelul intervențiilor externe și maximal din punct de vedere al utilizării resurselor locale.
- Ținând cont de aceste nuclee vernaculare [identificate prin metode logice, teoretice, etc], se urmărește o puternică *'autonomizare'* a ariilor rurale din punct de vedere al posibilității de aplicare a planurilor strategice a modelelor europene alese [referința la proiectele europene din cadrul stagiului de mobilitate]

Realizat:
cercetător postdoctorat:

Dr. Arh. Mihaela Hărmănescu

AVIZAT,

Tutore îndrumător,

D.na Acad. dr. Sabina Ispas

Întocmit,

Cercetător postdoctorat,

dr.arh. Mihaela Hărmănescu